

Sygn. akt III AUa 387/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agata Pyjas - Luty
Sędziowie:	SSA Monika Kowalska SSA Iwona Łuka-Kliszcz (spr.)
Protokolant:	st. prot. sądowy Anna Baran

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **R. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 16 grudnia 2011 r. sygn. akt VIII U 1537/11

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 387/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 16 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział VIII Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną przez **R. K.** decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 19 sierpnia 2011 r. w ten sposób, że przyznał mu emeryturę od dnia 30 czerwca 2011 r.

Jako okoliczności bezsporne Sąd Okręgowy przyjął, że wnioskodawca R. K., ur. (...), w dacie wniosku o emeryturę (tj. w dniu 8 czerwca 2011 r.) ukończył 59 lat, a na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał staż ubezpieczeniowy przekraczający 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Wnioskodawca nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego i obecnie nie pracuje.

Nadto ustalił Sąd Okręgowy, że w okresie od dnia 19 grudnia 1972 r. do 5 marca 1976 r. wnioskodawca był zatrudniony w (...) w O. jako kierownik ciągnika kołowego i pracował przy remontach oraz budowie dróg (woził piasek, smołę, kamień, węgiel i inne materiały na dołączonych przyczepach). Pracę tą wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracy

w szkodliwych warunkach. Natomiast w okresie od dnia 7 czerwca 1977 r. do 31 sierpnia 1989 r. wnioskodawca był zatrudniony w Spółdzielni (...)w Z. również jako kierowca ciągnika. Wykonywał głównie prace polowe, często w górzystym terenie oraz przy opryskiwaniu zbóż i wapnowaniu.

Powyższe ustalenia Sąd Okręgowy poczynił w oparciu zeznania świadków, które ocenił jako wiarygodne, podkreślając, że świadkowie, będący współpracownikami wnioskodawcy w spornych okresach pracy, potwierdzili zakres jego obowiązków pracowniczych i fakt, że zatrudnienie to wykonywał w szczególnych warunkach.

W tak ustalonym stanie faktycznym sprawy Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) i wywiódł, że ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego m.in. w art. 32 (tj. 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn), jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn (tj. co najmniej 15 lat) oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (tj. co najmniej 25 lat dla mężczyzn i 20 lat dla kobiet). Wnioskodawca R. K. osiągnął wiek 60 lat oraz posiada ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych, w tym również ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach. W ocenie Sądu Okręgowego, do stażu pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach należy bowiem zaliczyć zakwestionowane przez organ rentowy okresy zatrudnienia w (...) w O. od dnia 19 grudnia 1972 r. do 5 marca 1976 r. oraz w Spółdzielni (...)w Z. od dnia 7 czerwca 1977 r. do 31 sierpnia 1989 r. W tych okresach wnioskodawca wykonywał w pełnym wymiarze czasu pracę kierowcy ciągnika przewożąc różne substancje chemiczne, pracując przy opryskach, wapnowaniu i obsługując maszynę pozbawioną ogrzewania i resorów w hałasie. Praca ta została ujęta w wykazie w wykazie A dział VIII pkt 3 stanowiącym załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43). Uznał w konsekwencji Sąd Okręgowy, że wnioskodawca spełnił wszystkie przesłanki wymagane do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i dlatego też uznał odwołanie za uzasadnione.

Apelację od powyższego wyroku Sądu Okręgowego wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.. Zaskarżając go w całości zarzucił naruszenie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227, ze zm.) w zw. z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43), a także sprzeczność istotnych ustaleń Sądu pierwszej instancji z zebrany w sprawie materiałem dowodowym. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelujący zakwestionował uznanie przez Sąd pierwszej instancji spornych okresów zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w O. oraz w Spółdzielni (...)w Z. jako pracy w szczególnych warunkach. W treści świadectw pracy za te okresy istnieją bowiem liczne sprzeczności, a w szczególności dotyczące stanowisk na jakich wnioskodawca miał wykonywać pracę – kierowcy ciągnika i kierowcy ciągnika rolniczego. Apelujący podniósł też, że do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku konieczne jest posiadanie stażu pracy w szczególnych warunkach wykazanego w świadectwie pracy. Tymczasem Sąd pierwszej instancji swoje ustalenia oparł na lakonicznych zeznaniach dwóch świadków. Zdaniem apelującego nie doszło więc do wyjaśnienia rozbieżności zawartych w świadectwach pracy, lecz ich pominięcia. Ponadto nie został dopuszczony dowód z akt osobowych wnioskodawcy ze spornych okresów zatrudnienia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie ograniczał się wokół rozstrzygnięcia kwestii, czy praca wykonywana przez wnioskodawcę R. K. w (...) w O. w okresie od dnia 19 grudnia 1972 r. do 5 marca 1976 r. oraz w Spółdzielni (...) (...)w Z. w okresie

od dnia 7 czerwca 1977 r. do 31 sierpnia 1989 r., była pracą wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8 poz. 43 ze zm.) uprawniającą do obniżenia wieku emerytalnego w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227, ze zm.).

Sąd pierwszej instancji dokonując analizy i oceny zebranych dowodów, a w szczególności z zeznań świadków, uznał że potwierdzają one, iż w ramach spornych okresów zatrudnienia wykonywał ona pracę w warunkach szczególnych. Jednakże, jak trafnie zauważono w apelacji, zalegające w aktach świadectwa pracy wnioskodawcy odnoszące się do tych okresów, zawierają szereg sprzeczności, w tym również co do stanowisk pracy, na jakich wnioskodawca był zatrudniony. Wymienione w tych świadectwach zostały bowiem różne stanowiska jak kierowca ciągnika, traktorzysta-operator maszyn rolniczych, a dodatkowo, nie podano w jakim okresie wnioskodawca wykonywał takie zatrudnienie. Wobec zachodzących wątpliwości co do właściwego charakteru spornego zatrudnienia wnioskodawcy, Sąd pierwszej instancji winien w pierwszej kolejności dążyć do ich wyjaśnienia w oparciu o dostępne dokumenty pracownicze, a dopiero w dalszej kolejności – wobec braku tych pierwszych – także na podstawie zeznań świadków. Jak zauważył Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 lipca 1997 r. (II UKN 186/97, OSNP 1998 nr 11, poz. 342), o ile w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia co do środków dowodowych potwierdzających okresy zatrudnienia i ich charakter określone w § 20 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1984r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasady wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 49 ze zm.), a pracownik ubiegający się o świadczenie z ubezpieczenia społecznego może w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń wszelkimi dowodami wykazywać okoliczności, od których zależą jego uprawnienia także ponad osnowę dokumentu (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1995r., III URN 23/95, OSNP 1996 nr 5, poz. 77). Należy jednak mieć na uwadze, iż ustalenia w tym zakresie na podstawie dowodów innych niż świadectwa pracy, zaświadczenie pracodawcy o zatrudnieniu i wynagrodzeniu albo legitymacja ubezpieczeniowa, jako wyjątek od zasady opierania się na wyżej wskazanych dokumentach, musi wynikać z materiału dowodowego pozwalającego w wysokim stopniu prawdopodobieństwa graniczącym z pewnością ustalić nie tylko fakt wykonywania danego zatrudnienia, ale także jego charakter i wszystkie okoliczności z tym związane.

Trafnie więc zarzucono w apelacji, że Sąd pierwszej instancji oceniając charakter spornych okresów zatrudnienia wnioskodawcy nie przeprowadził wszechstronnego postępowania dowodowego na tę okoliczność i nie dopuścił wszystkich dostępnych dowodów, a w szczególności z akt pracowniczych (osobowych) wnioskodawcy. Z tych względów Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe i zwrócił się do byłych zakładów pracy wnioskodawcy o nadesłanie dokumentacji osobowej wnioskodawcy ze spornych okresów od dnia 19 grudnia 1972 r. do 5 marca 1976 r. oraz od dnia 7 czerwca 1977 r. do 31 sierpnia 1989 r. Z nadesłanej dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy z (...)w O. – w szczególności ze świadectwa pracy z dnia 5 marca 1976 r. oraz karty obiegowej zmiany z tej samej daty – wynika, że w okresie od dnia 19 grudnia 1972 r. do 5 marca 1976 r. wnioskodawca pracował w tym zakładzie pracy na stanowisku kierowcy ciągnika. Zaś stanowisko to zostało ujęte w wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43), gdzie wymienione są prace kierowców ciągników, kombajnów lub pojazdów gąsienicowych. Taki sam charakter miało zatrudnienie wnioskodawcy w drugim ze spornych okresów, tj. w Spółdzielni (...)w Z. od dnia 7 czerwca 1977 r. do 31 sierpnia 1989 r. Jakkolwiek w dokumentacji pracowniczej stanowisko pracy wnioskodawcy zostało określone jako kierowca ciągnika (tak w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 18 lutego 2000 r.) a w pozostałych dokumentach (w tym umowie o pracę z dnia 7 czerwca 1971 r.) jest mowa o stanowisku traktorzysty – to jednak należy zauważyć że pojęcia te są tożsame. Bowiem traktorzysta to kierowca prowadzący traktor, czyli kierowca ciągnika. Zaś właśnie taka praca została ujęta w powołanym wyżej wykazie A dział VIII poz. 3 załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. Nie budzi zatem wątpliwości, że R. K. był u powyższych pracodawców zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy oraz stale wykonywał prace w szczególnych warunkach obowiązujących na danych

stanowiskach pracy (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2007 r., I UK 376/06 – OSNAP 2008/13 – 14/ 203, z dnia 19 września 2007 r., III UK 38/07 – OSNAP 2008/21 – 22/325).

W tych okolicznościach jako nieuzasadnione okazały się zarzuty apelacji i podnoszone w niej wątpliwości co do właściwego charakteru spornych okresów zatrudnienia wnioskodawcy. Dopuszczone w toku postępowania apelacyjnego dowody z dokumentacji pracowniczej wnioskodawcy z tych okresów jednoznacznie potwierdziły, że R. K. wykonywał wtedy pracę w szczególnych warunkach na stanowisku kierowcy ciągnika. W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że ostatecznie prawidłowo Sąd pierwszej instancji przyjął, że wnioskodawca posiada ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach jak tego wymaga art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS do nabycia prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Spełnił on zatem wszystkie warunki wymagane dla nabycia prawa do emerytury z art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uznał, że zaskarżony wyrok nie narusza prawa materialnego, dlatego też na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.